

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ

ՀՀ վերաքննիչ վարչական
դատարանի որոշում

Վարչական գործ թիվ ՎԴ/4086/05/20

Նախագահող դատավոր՝ Ա. Թովմասյան
Դատավորներ՝ Ս. Հովակիմյան

Ա. Առաքելյան

Վարչական գործ թիվ ՎԴ/4086/05/20
2024թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

Հայաստանի Հանրապետության վճռաբեկ դատարանի վարչական պալատը
(այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան) հետևյալ կազմով՝

նախագահող
զեկուցող

Հ. ԲԵԴԵՎՅԱՆ
Լ. ՀԱԿՈԲՅԱՆ
Ռ. ՀԱԿՈԲՅԱՆ
Ք. ՄԿՈՅԱՆ

2024 թվականի սեպտեմբերի 27-ին

գրավոր ընթացակարգով քննելով ՀՀ պետական եկամուտների կոմիտեի (այսուհետ՝
Կոմիտե) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ վերաքննիչ վարչական դատարանի 18.11.2022 թվականի
որոշման դեմ՝ վարչական գործով ըստ հայցի Մերի Թևոսյանի ընդդեմ Կոմիտեի՝
20.04.2020 թվականի թիվ 63 որոշումն անվավեր ճանաչելու պահանջի մասին,

Պ Ա Ր Զ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախապատմությունը.

Դիմելով դատարան՝ Մերի Թևոսյանը պահանջել է անվավեր ճանաչել Կոմիտեի
20.04.2020 թվականի թիվ 63 որոշումը:

ՀՀ վարչական դատարանի (դատավոր՝ Մ. Համբարձումյան) (այսուհետ՝ Դատարան)
18.03.2021 թվականի վճռով հայցը մերժվել է:

ՀՀ վերաքննիչ վարչական դատարանի (այսուհետ՝ Վերաքննիչ դատարան) 18.11.2022
թվականի որոշմամբ Մերի Թևոսյանի վերաքննիչ բողոքը բավարարվել է՝ Դատարանի
18.03.2021 թվականի վճիռը բեկանվել և փոփոխվել է՝ հայցը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Կոմիտեն (ներկայացուցիչ՝ Արման Մնացականյան):

Վճռաբեկ բողոքի պատասխան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքը, հիմնավորումները և պահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում՝ ներքոհիշյալ հիմնավորումներով.

Վերաքննիչ դատարանը սխալ է մեկնաբանել Եվրասիական տնտեսական միության մաքսային օրենսգրքի 84-րդ հոդվածը, «Մաքսային կարգավորման մասին» ՀՀ օրենքի 30-րդ հոդվածը:

Բողոք բերած անձը նշված պնդումը պատճառաբանել է հետևյալ փաստարկներով.

Վերաքննիչ դատարանը հաշվի չի առել այն հանգամանքը, որ Մերի Թևոսյանը, հանդիսանալով մաքսային ձևակերպումների մասնագետ, ըստ այդմ տիրապետելով մաքսային օրենսդրությանը և հնարավորություն ունենալով օգտվելու ԱՏԳ ԱԱ մեկնաբանման կանոններից և ապրանքները դասակարգելու ճշգրիտ ԱՏԳ ԱԱ ծածկագրով, թիվ 05100011/080120/0000112 և 05100011/080120/0000119 ապրանքների հայտարարագրերը ներկայացրել է ոչ ճշգրիտ տեղեկություններով, այն է՝ սխալ է ընտրվել ապրանքների ծածկագիրը: Ինչպես նաև Մերի Թևոսյանն ստորագրել է վերոնշյալ հայտարարագրերը, ինչը նշանակում է, որ վերջինս պատասխանատվություն է կրում հայտարարագրերում ներկայացված տվյալների ճշգրիտ լինելու համար:

Վերոգրյալի հիման վրա բողոք բերած անձը պահանջել է բեկանել Վերաքննիչ դատարանի 18.11.2022 թվականի որոշումը և փոփոխել այն՝ հայցը մերժել:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը.

1) 08.01.2020 թվականի թիվ 05100011/080120/0000112 ապրանքների հայտարարագրով «Իմպլանտարմ» ՍՊԸ-ի կողմից Կորեայի Հանրապետությունից ՀՀ տարածք է ներմուծվել և հայտարարագրվել ԵԱՏՄ ԱՏԳ ԱԱ 9021290000 ծածկագրով «Ոսկորների մատրիքսային ատամնաբուժական իմպլանտներ» ապրանքը (հատոր 1, գ.թ. 55):

2) 08.01.2020 թվականի թիվ 05100011/080120/0000119 ապրանքների հայտարարագրով «Իմպլանտարմ» ՍՊԸ-ի կողմից Կորեայի Հանրապետությունից ՀՀ տարածք է ներմուծվել և հայտարարագրվել ԵԱՏՄ ԱՏԳ ԱԱ 9021290000 ծածկագրով «Ոսկորների վերակառուցման ատամնաբուժական իմպլանտներ» ապրանքը (հատոր 1, գ.թ. 60):

3) Կոմիտեի մաքսային հսկողության վարչության պետի 24.02.2020 թվականի «Ապրանքի ոչ ճիշտ դասակարգում հայտնաբերելու դեպքում ապրանքի դասակարգման վերաբերյալ» թիվ ԱԴՈ-20-000007 որոշմամբ հաստատվել է, որ բնական ծակոտկեն

նսկրային հանքային մատրիցան իրենից ներկայացնում է բնական ծակոտկեն նսկրային հանքային մատրիցա, որն արտադրվում է խոզի ոսկորներից, այսինքն՝ հանդիսանում է կենդանական ծագման ոսկրային մատրիցա՝ նախատեսված ներքին ծնոտի ոսկրային հյուսվածքի դեֆեկտների վերականգնման համար, որը դասակարգվում է ԵԱՏՄ ԱՏԳ ԱԱ 3001 90 980 0 ծածկագրով:

4) Կոմիտեի մաքսային հսկողության վարչության պետի 24.02.2020 թվականի «Ապրանքի ոչ ճիշտ դասակարգում հայտնաբերելու դեպքում ապրանքի դասակարգման վերաբերյալ» թիվ ԱԴՈ-20-000008 որոշմամբ հաստատվել է, որ տիտանով ամրացված չներծծվող թաղանթներ (մեմբրաններ) ապրանքն իրենից ներկայացնում է պոլիտետրաֆլորէթիլենից պատրաստված և տիտան ամրացված չներծծվող թաղանթներ (մեմբրաններ)՝ մակերեսային կառուցվածքով և ծակոտկենությամբ ավելացված խտության մի շերտ, որն օգտագործվում է ատամային իմլանտավորման համար ոսկրային հյուսվածքի վերականգնման ժամանակ միկրոօրգանիզմների ներթափանցումը կանխելու համար, և միևնույն ժամանակ նպաստում է պլազմայի սպիտակուցների մակերևույթի կապմանը արտորբցիային (հանդիսանում է չներծծվող ստոմատոլոգիական մանրէազերծ հարակցային պատնեշ), որը դասակարգվում է ԵԱՏՄ ԱՏԳ ԱԱ 3006 10 300 9 ծածկագրով:

5) Կոմիտեի Հետբացթողումային հսկողության վարչության 25.02.2020 թվականի «Կամերալ մաքսային ստուգման» թիվ 0007-Ա ակտի համաձայն՝ կամերալ մաքսային ստուգումների բաժնի ավագ մաքսային տեսուչ Արկադի Միրզոյանը և գլխավոր մաքսային տեսուչ Հայկազ Քոչարյանը, առաջնորդվելով Եվրասիական տնտեսական միության մաքսային օրենսգրքի 332-րդ և «Մաքսային կարգավորման մասին» ՀՀ օրենքի 133-րդ հոդվածներով ամրագրված դրույթներով, 11.02.2020 թվականից «Իմպլանտարմ» ՍՊԸ-ում իրականացրել են կամերալ մաքսային ստուգում, որը վերաբերել է «Իմպլանտարմ» ՍՊԸ-ի 26.08.2019 թվականի թիվ 05100011/260819/0024730, 08.01.2020 թվականի թիվ 05100011/080120/0000112 և 08.01.2020 թվականի թիվ 05100011/080120/00000119 ապրանքների հայտարարագրով ՀՀ ներմուծված և հայտարարագրված ապրանքներին վերաբերող ԵԱՏՄ և ՀՀ մաքսային օրենսդրությամբ սահմանված պահանջների կատարման ճշտությանը: Նշված ակտով կազմակերպությանը առաջարկվել է կատարել ՀՀ ներմուծված ապրանքների հայտարարագրի ճշգրտում ԵԱՏՄ ԱՏԳ ԱԱ ճշգրիտ ծածկագրերին համապատասխան՝ վճարելով պակաս գանձված մաքսային վճարները (հատոր 1, գ.թ. 65):

6) Կոմիտեի Հետբացթողումային հսկողության վարչության պետի 26.02.2020 թվականի «Մաքսային գործի ոլորտում» թիվ 0007-Ո-1 որոշմամբ որոշվել է ընդունել ԵՏՀ Կոլեգիայի 10.12.2013 թվականի թիվ 289 որոշման 23-րդ կետի համաձայն՝ մաքսային գործի ոլորտում որոշում՝ մաքսային վճարների և մաքսային մարմիններին վճարվող այլ վճարների լրացուցիչ հաշվարկում և գանձում կատարելու վերաբերյալ, 26.08.2019 թվականի թիվ 05100011/260819/0024730, 08.01.2020 թվականի թիվ 05100011/080120/0000112 և 08.01.2020 թվականի թիվ 05100011/080120/00000119 ապրանքների հայտարարագրում կատարել համապատասխան փոփոխություններ՝ վճարելով պակաս հաշվարկված մաքսային վճարները (հատոր 1, գ.թ. 71):

7) 01.04.2020 թվականի «Մաքսային կանոնների խախտման վերաբերյալ» արձանագրության համաձայն՝ Կոմիտեի իրավաբանական վարչության մաքսային կանոնների խախտումների վերաբերյալ վարույթների իրականացման բաժնի տեսուչի կողմից Մերի Հմայակի Թևոսյանի նկատմամբ ՀՀ մաքսային օրենսգրքի 203-րդ հոդվածի հատկանիշներով կազմվել է մաքսային կանոնների խախտման վերաբերյալ արձանագրություն (հատոր 1, գ.թ. 87):

8) Կոմիտեի իրավաբանական վարչության պետի 20.04.2020 թվականի «Վարչական տույժ նշանակելու մասին» թիվ 63 որոշման համաձայն՝ Մերի Թադևոսյանը (որոշման մեջ նշված են Մերի Թևոսյանի անձնական տվյալները) թույլ է տվել ՀՀ մաքսային օրենսգրքի 203-րդ հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ պարբերությամբ նախատեսված մաքսային կանոնների խախտում, ինչը հիմնավորվում է Կոմիտեի մաքսային հսկողության վարչության 24.02.2020 թվականի թիվ ԱԴՈ-20-000007 որոշմամբ, Կոմիտեի հետբացթողումային հսկողության վարչության 25.02.2020 թվականի թիվ 0007-Ա կամերալ մաքսային ստուգման ակտով, Կոմիտեի մաքսային հսկողության վարչության 03.04.2020 թվականի թիվ Ն/8-2/50965-2020 պատասխան գրությամբ, 08.01.2020 թվականի թիվ 05100011/080120/0000112 և 08.01.2020 թվականի թիվ 05100011/080120/0000119 Ա/Հ-ներով (հատոր 1, գթ. 16): Նույն որոշմամբ մաքսային ձևակերպումների մասնագետ Մերի Հմայակի Թադևոսյանը ճանաչվել է զանցառու ՀՀ մաքսային օրենսգրքի 203-րդ հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ պարբերությամբ և տուգանվել է պակաս հաշվարկված մաքսային վճարների 50 տոկոսի չափով՝ 2.082.554 ՀՀ դրամ (հատոր 1, գ.թ. 16):

4. Վճռաբեկ դատարանի պատճառաբանությունները և եզրահանգումը.

Վճռաբեկ դատարանն արձանագրում է, որ սույն գործով վճռաբեկ բողոքը վարույթ ընդունելը պայմանավորված է ՀՀ վարչական դատավարության օրենսգրքի 161-րդ հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ կետով նախատեսված հիմքի առկայությամբ՝ նույն հոդվածի 3-րդ մասի 1-ին կետի իմաստով, այն է՝ առերևույթ առկա է մարդու իրավունքների և ազատությունների հիմնարար խախտում, քանի որ բողոքարկվող դատական ակտը կայացնելիս Վերաքննիչ դատարանի կողմից Եվրասիական տնտեսական միության մաքսային օրենսգրքի 84-րդ հոդվածի, «Մաքսային կարգավորումների մասին» ՀՀ օրենքի 30-րդ հոդվածի խախտման արդյունքում թույլ է տրվել դատական սխալ, որը խաթարել է արդարադատության բուն էությունը, և որի առկայությունը հիմնավորվում է ստորև ներկայացված պատճառաբանություններով.

Սույն բողոքի քննության շրջանակում Վճռաբեկ դատարանն անհրաժեշտ է համարում անդրադառնալ ՀՀ մաքսային օրենսգրքի 203-րդ հոդվածով նախատեսված զանցանքի համար վարչական պատասխանատվության ենթակա սուբյեկտային կազմին՝ վերահաստատելով նախկինում արդարահայտված իրավական դիրքորոշումները:

Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 9-րդ հոդվածը սահմանում է «վարչական իրավախախտում» հասկացության բովանդակությունը, այն է՝ վարչական իրավախախտում (զանցանք) է համարվում պետական կամ հասարակական

կարգի, պետության անվտանգության ապահովման, (...) քաղաքացիների իրավունքների և ազատությունների, կառավարման սահմանված կարգի դեմ ոտնձգվող հակաիրավական, մեղավոր (դիտավորյալ կամ անզգույշ) այնպիսի գործողությունը կամ անգործությունը, որի համար օրենսդրությամբ նախատեսված է վարչական պատասխանատվություն:

Նույն օրենսգրքով նախատեսված իրավախախտումների համար վարչական պատասխանատվություն առաջանում է, եթե այդ խախտումները իրենց բնույթով քրեական պատասխանատվություն չեն առաջացնում գործող օրենսդրությանը համապատասխան:

Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 10-րդ հոդվածի համաձայն՝ վարչական իրավախախտումը համարվում է դիտավորությամբ կատարված, եթե այն կատարող անձը գիտակցել է իր գործողության կամ անգործության հակաիրավական բնույթը, կանխատեսել է դրա վնասակար հետևանքները և ցանկացել դրանք, կամ գիտակցաբար թույլ է տվել այդ հետևանքների առաջացումը:

Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 11-րդ հոդվածի համաձայն՝ վարչական իրավախախտումը համարվում է անզգուշությամբ կատարված, եթե այն կատարած անձը կանխատեսել է իր գործողության կամ անգործության վնասակար հետևանքների առաջացման հնարավորությունը, բայց թեթևամտորեն հույս է ունեցել կանխելու դրանք կամ չի կանխատեսել այդպիսի հետևանքներ առաջանալու հնարավորությունները, թեև պարտավոր էր և կարող էր կանխատեսել դրանք:

Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 12-րդ հոդվածի համաձայն՝ վարչական պատասխանատվության ենթակա են այն անձինք, որոնց տասնվեց տարին լրացել է մինչև վարչական իրավախախտում կատարելու պահը:

Վերը նշված իրավանորմերի վերլուծության արդյունքում Վճռաբեկ դատարանն արձանագրում է, որ վարչական զանցակազմը հետևյալ չորս տարրերի համակցությունն է՝ վարչական զանցանքի օբյեկտ (ոտնձգության առարկա հասարակական հարաբերությունները), վարչական զանցանքի օբյեկտիվ կողմ (զանցանքի բովանդակություն), վարչական զանցանքի սուբյեկտ (ֆիզիկական անձ, պաշտոնատար անձ) և վարչական զանցանքի սուբյեկտիվ կողմ (անձի հոգեբանական վերաբերմունքը արարքի և դրա հետևանքների նկատմամբ): Նշված տարրերից որևէ մեկի բացակայությունը բացառում է վարչական զանցակազմի առկայությունը:

Իրավահարաբերությունների ծագման պահին գործած ՀՀ մաքսային օրենսգրքի (այսուհետ նաև՝ Օրենսգիրք) (ուժը կորցրել է 17.10.2022 թվականին) 189-րդ հոդվածի 1-ին մասը սահմանում է «մաքսային կանոնների խախտում» հասկացության բովանդակությունը, այն է՝ մաքսային կանոնների խախտում է համարվում անձի կողմից կատարված անօրինական գործողությունը կամ անգործությունը, որն ուղղված է Հայաստանի Հանրապետության մաքսային օրենսդրությամբ և մաքսային ոլորտին առնչվող Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պայմանագրերով Հայաստանի Հանրապետության մաքսային սահմանով տեղափոխվող ապրանքների և տրանսպորտային միջոցների մաքսային հսկողության և մաքսային ձևակերպման սահմանված կարգի դեմ, և որի համար նույն օրենսգրքով նախատեսված է պատասխանատվություն: Նույն հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ ֆիզիկական և

պաշտոնատար անձինք մաքսային կանոնները դիտավորյալ կամ անզգուշորեն խախտելու համար ենթակա են պատասխանատվության:

Օրենսգրքի 205-րդ հոդվածի համաձայն՝ մաքսային կանոնների խախտման վերաբերյալ գործերի վարույթը կարգավորվում է 38-րդ գլխով և Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ Հայաստանի Հանրապետության օրենսգրքի նույն գլխին չհակասող մասով:

«Սահմանադրական դատարանն իր 12.10.2010 թվականի ՍԴՈ-920 որոշմամբ առանձնացրել է վարչական պատասխանատվության հիմնական սկզբունքները: Մասնավորապես, Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 9, 32 և 279-րդ հոդվածների համադրված վերլուծության արդյունքում արձանագրել է, որ «վարչական պատասխանատվության սկզբունքներից է «պատասխանատվությունը մեղքի համար» սկզբունքը, ինչը նշանակում է, որ վարչական տույժը (պատասխանատվությունը) կարող է կիրառվել միայն վարչական իրավախախտում կատարելու մեջ մեղավոր անձի նկատմամբ: Այդ սկզբունքն է ընկած նաև մաքսային կանոնների խախտման համար պատասխանատվության հիմքում: (...) Հետևաբար՝ մեղքը, որպես վարչական զանցակազմի սուբյեկտիվ կողմի պարտադիր տարր, հանդիսանում է վարչական պատասխանատվության իրավական միակ նախապայմանն ու նախադրյալը: Նշված սկզբունքը սերտորեն առնչվում է նաև վարչական պատասխանատվության մեկ այլ սկզբունքի՝ անձնական պատասխանատվության սկզբունքին, որի համաձայն անձը ենթակա է պատասխանատվության միայն անձամբ կատարած իրավախախտման համար: (...)»:

«Վճռաբեկ դատարանը, բացահայտելով վարչական պատասխանատվությանը հատուկ «անձնական պատասխանատվության» և «ըստ մեղքի պատասխանատվության» սկզբունքների բովանդակությունը, փաստել է. անձնական պատասխանատվության սկզբունքը նշանակում է, որ անձը կարող է ենթարկվել վարչական պատասխանատվության միայն անձամբ իր կողմից կատարված զանցանքի համար: Իսկ ըստ մեղքի պատասխանատվության սկզբունքի էությունն այն է, որ անձը ենթակա է վարչական պատասխանատվության միայն այն դեպքում, երբ զանցանքի կատարման մեջ վերջինիս մեղավորությունը (դիտավորություն կամ անզգուշություն) հաստատված է իրավասու մարմնի կողմից, քանի որ անձի արարքում մեղքի բացակայությունը վկայում է վարչական իրավախախտման բացակայության մասին (տե՛ս, Արսեն Խաչատրյանն ընդդեմ ՀՀ ոստիկանության «Ճանապարհային ոստիկանություն» ծառայության թիվ ՎԴ/4936/05/14 վարչական գործով ՀՀ վճռաբեկ դատարանի 27.12.2017 թվականի որոշումը):

Վերոհիշյալի հիման վրա Վճռաբեկ դատարանն արձանագրում է, որ մաքսային կանոնների խախտումը վարչական իրավախախտում է, որն առանձնանում է վարչական զանցանքի օբյեկտով՝ ոտնձգության առարկա հասարակական հարաբերությունների տեսակով: Վարչական պատասխանատվությանը հատուկ «անձնական պատասխանատվության» և «ըստ մեղքի պատասխանատվության» սկզբունքները հավասարապես կիրառելի են մաքսային խախտումների համար պատասխանատվության նկատմամբ:

Օրենսգրքի 203-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ Հայաստանի Հանրապետության մաքսային սահմանով տեղափոխվող ապրանքները և տրանսպորտային միջոցները չհայտարարագրելը կամ ոչ իրենց անվանմամբ հայտարարագրելը կամ հայտարարագրման ժամանակ ոչ ճշգրիտ տեղեկություններ նշելը, որի արդյունքում առաջանում է մաքսային վճարների պակաս հաշվարկում կամ չհաշվարկում, հանցագործության հատկանիշների բացակայության դեպքում, առաջացնում է չհաշվարկված կամ պակաս հաշվարկված մաքսային վճարների գանձում օրենքով սահմանված կարգով, ինչպես նաև տուգանք՝ այդ մաքսային վճարների 50 տոկոսի չափով:

Նշված զանցակազմի օբյեկտիվ կողմը դրսևորվում է ՀՀ մաքսային սահմանով տեղափոխվող ապրանքները կամ տրանսպորտային միջոցները.

-չհայտարարագրելու,

-ոչ իրենց անվանմամբ հայտարարագրելու, կամ

-հայտարարագրման ժամանակ ոչ ճշգրիտ տեղեկություններ հայտարարագրելու ձևով:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը, անդրադառնալով ՀՀ մաքսային օրենսգրքի 203-րդ հոդվածով նախատեսված զանցակազմին, արտահայտել է հետևյալ իրավական դիրքորոշումը. «... քննարկվող մաքսային կանոնների խախտման համար օրենսդիրը ՀՀ մաքսային օրենսգրքի 203-րդ հոդվածով նախատեսել է վարչական պատասխանատվություն: Այսինքն՝ հայտարարատուն կարող է ենթարկվել պատասխանատվության, եթե տեղափոխվող ապրանքները և տրանսպորտային միջոցները չի հայտարարագրել կամ ոչ իր անվամբ է հայտարարագրել կամ հայտարարագրման ժամանակ նշել է ոչ ճշգրիտ տեղեկություններ: Նշված վարչական իրավախախտումն ուղղված է Հայաստանի Հանրապետության մաքսային սահմանով տեղափոխվող ապրանքների մաքսային հսկողության սահմանված կարգի դեմ և դրսևորվում է Հայաստանի Հանրապետության մաքսային սահմանով տեղափոխվող ապրանքները և տրանսպորտային միջոցները չհայտարարագրելու կամ ոչ իրենց անվանմամբ հայտարարագրելու կամ հայտարարագրման ժամանակ ոչ ճշգրիտ տեղեկություններ նշելու եղանակով: Թվարկված արարքների կատարման համար օրենսդիրը որպես վարչական պատասխանատվության միջոց է սահմանել տուգանքը՝ պակաս հաշվարկված կամ չհաշվարկված մաքսային վճարների հիսուն տոկոսի չափով: Ընդ որում, այս պատասխանատվության միջոցը վրա է հասնում այն դեպքում, երբ մաքսային մարմնին ոչ ճշգրիտ տեղեկություն ներկայացնելու արդյունքում առաջանում է մաքսային վճարների պակաս հաշվարկում կամ չհաշվարկում:»(տե՛ս, Աբդուլմաջիդ Աբդուլազիզ Ֆավազ Ալիոկահրին ընդդեմ ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական եկամուտների կոմիտեի՝ թիվ ՎԴ/3530/05/14 վարչական գործով ՀՀ վճռաբեկ դատարանի 01.08.2019թ. որոշումը):

ՀՀ մաքսային սահմանով տեղափոխվող ապրանքները և տրանսպորտային միջոցները հայտարարագրելու պարտականությունը և այդ պարտականությունը կրող

սուբյեկտների շրջանակը սահմանված է Եվրասիական տնտեսական միության մաքսային օրենսգրքով:

Այսպես, Եվրասիական տնտեսական միության մաքսային օրենսգրքի 2-րդ հոդվածի 1-ին կետի 7-րդ և 32-րդ ենթակետերի համաձայն՝ հայտարարատուն անձ է, որը հայտարարագրում է ապրանքներ կամ որի անունից հայտարարագրվում են ապրանքներ, իսկ մաքսային հայտարարագիրը մաքսային փաստաթուղթ է, որը պարունակում է տեղեկություններ ապրանքների վերաբերյալ կամ ապրանքների բացթողման համար անհրաժեշտ այլ տեղեկություններ: Նույն կետի 44-րդ ենթակետի համաձայն՝ մաքսային ներկայացուցիչն իրավաբանական անձ է, որը ներառված է մաքսային ներկայացուցիչների ռեեստրում և մաքսային գործառնություններ է կատարում հայտարարատուի կամ շահագրգիռ այլ անձի անունից և հանձնարարությամբ (...):

Եվրասիական տնտեսական միության մաքսային օրենսգրքի 82-րդ հոդվածի 4-րդ կետի համաձայն՝ հայտարարատուները, փոխադրողները, ապրանքների նկատմամբ լիազորություններ ունեցող անձինք, այլ շահագրգիռ անձինք մաքսային գործառնություններն իրականացնում են անմիջականորեն կամ այդ անձանց հետ աշխատանքային հարաբերությունների մեջ գտնվող աշխատողների միջոցով:

Հայտարարատուի, փոխադրողի, ապրանքների նկատմամբ լիազորություններ ունեցող անձի, այլ շահագրգիռ անձի անունից մաքսային գործառնությունները կարող է իրականացնել մաքսային ներկայացուցիչը, իսկ նույն օրենսգրքով նախատեսված դեպքերում՝ այդ անձանց հանձնարարությամբ գործող այլ անձ:

Եվրասիական տնտեսական միության մաքսային օրենսգրքի 84-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ հայտարարատուն իրավունք ունի՝

1) զննելու և չափելու մաքսային հսկողության տակ գտնվող ապրանքները և բեռնային գործողություններ կատարելու դրանց հետ:

2) մաքսային մարմնի՝ նույն Օրենսգրքի 17-րդ հոդվածին համապատասխան տրված թույլտվությամբ փորձանմուշներ և (կամ) նմուշներ վերցնելու մաքսային հսկողության տակ գտնվող ապրանքներից:

3) ներկա գտնվելու մաքսային մարմինների պաշտոնատար անձանց կողմից մաքսային տեսազննման և մաքսային զննման ձևով մաքսային հսկողություն անցկացնելու և այդ անձանց կողմից ապրանքներից փորձանմուշներ և (կամ) նմուշներ վերցնելու ժամանակ:

4) ծանոթանալու իր կողմից հայտարարագրվող ապրանքների փորձանմուշների և (կամ) նմուշների ուսումնասիրության արդյունքներին, որոնք առկա են մաքսային մարմիններում:

(...):

Նույն հոդվածի 2-րդ կետի համաձայն՝ հայտարարատուն պարտավոր է՝

1) կատարել ապրանքների մաքսային հայտարարագրում:

2) նույն Օրենսգրքով նախատեսված դեպքերում մաքսային մարմին ներկայացնել մաքսային հայտարարագրում ներկայացված տեղեկությունները հաստատող փաստաթղթեր:

(...):

Նույն հոդվածի 3-րդ կետի համաձայն՝ հայտարարատուն, անդամ պետությունների օրենսդրությանը համապատասխան, պատասխանատվություն է կրում նույն հոդվածի 2-րդ կետով նախատեսված պարտականությունները չկատարելու, մաքսային հայտարարագրում ոչ հավաստի տեղեկություններ ներկայացնելու, ինչպես նաև մաքսային ներկայացուցչին անվավեր, այդ թվում՝ կեղծ և (կամ) ակնհայտ ոչ հավաստի (սուտ) տեղեկություններ պարունակող փաստաթղթեր ներկայացնելու համար:

Եվրասիական տնտեսական միության մաքսային օրենսգրքի 104-րդ հոդվածի 2-րդ կետի համաձայն՝ մաքսային հայտարարագրումն իրականացվում է հայտարարատուի կամ մաքսային ներկայացուցչի կողմից, եթե նույն օրենսգրքով այլ բան սահմանված չէ:

Եվրասիական տնտեսական միության մաքսային օրենսգրքի 105-րդ հոդվածի 4-րդ կետի համաձայն՝ մաքսային հայտարարագրում նշման ենթակա տեղեկությունների ցանկը սահմանափակվում է միայն այն տեղեկություններով, որոնք անհրաժեշտ են մաքսային վճարների հաշվարկման և վճարման, ներքին շուկայի պաշտպանության միջոցների կիրառման, մաքսային վիճակագրության ձևավորման, արգելքների և սահմանափակումների պահպանման նկատմամբ հսկողության, մաքսային մարմինների կողմից մտավոր սեփականության օբյեկտների նկատմամբ իրավունքների պաշտպանության համար միջոցների ձեռնարկման, ինչպես նաև մաքսային կարգավորման ոլորտի միջազգային պայմանագրերի և ակտերի և անդամ պետությունների օրենսդրության պահպանման նկատմամբ հսկողության համար:

Եվրասիական տնտեսական միության մաքսային օրենսգրքի 106-րդ հոդվածի 1-ին կետի 4-րդ ենթակետի համաձայն՝ ապրանքների հայտարարագրում նշման են ենթակա հետևյալ տեղեկությունները՝ ապրանքների մասին՝ անվանումը, նկարագրությունը, որն անհրաժեշտ է այն մաքսային վճարների, հատուկ, հակազնագցման, փոխհատուցման տուրքերի և այլ վճարների հաշվարկման և գանձման համար, որոնց գանձումը վերապահված է մաքսային մարմիններին, արգելքների և սահմանափակումների պահպանման, ներքին շուկայի պաշտպանության միջոցների, մաքսային մարմնի կողմից մտավոր սեփականության օբյեկտների նկատմամբ իրավունքների պաշտպանության համար միջոցների ձեռնարկման, նույնականացման, Արտաքին տնտեսական գործունեության ապրանքային անվանացանկի 10 նիշ ունեցող ծածկագրերից մեկին դասելն ապահովելու համար. ապրանքների ծածկագիրը՝ Արտաքին տնտեսական գործունեության ապրանքային անվանացանկին համապատասխան (...):

Եվրասիական տնտեսական միության մաքսային օրենսգրքի 401-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ մաքսային ներկայացուցիչը հայտարարատուի կամ այլ շահագրգիռ անձանց անունից և նրանց հանձնարարությամբ իրականացնում է մաքսային գործառնություններ այն անդամ պետության տարածքում, որի մաքսային մարմնի կողմից նա ընդգրկվել է մաքսային ներկայացուցիչների ռեեստրում՝ մաքսային կարգավորման ոլորտի միջազգային պայմանագրերին և ակտերին համապատասխան:

Նույն հոդվածի 2-րդ կետի համաձայն՝ մաքսային ներկայացուցչի հարաբերությունները հայտարարատուների կամ այլ շահագրգիռ անձանց հետ ձևավորվում են պայմանագրային հիմքի վրա:

Նույն օրենսգրքի 404-րդ հոդվածի համաձայն՝ մաքսային գործառնություններ իրականացնելիս մաքսային ներկայացուցիչն ունի նույն իրավունքները, որոնք ունի այն անձը, որը լիազորում է նրան ներկայացնելու իր շահերը մաքսային մարմինների հետ փոխհարաբերություններում:

Նույն հոդվածի 2-րդ կետի համաձայն՝ իր գործունեությունն իրականացնելիս մաքսային ներկայացուցիչն իրավունք ունի իր կողմից ներկայացվող անձից պահանջելու մաքսային գործառնությունների իրականացման համար անհրաժեշտ, այդ թվում՝ առևտրային, բանկային և օրենքով պահպանվող այլ գաղտնիք կազմող տեղեկատվություն կամ այլ գաղտնի տեղեկատվություն պարունակող փաստաթղթեր և տեղեկություններ, և այդ փաստաթղթերն ու տեղեկություններն ստանալու այնպիսի ժամկետներում, որոնցով ապահովվում է նույն օրենսգրքով սահմանված պահանջների կատարումը:

Իրավահարաբերության ծագման պահին գործած «Մաքսային կարգավորման մասին» ՀՀ օրենքի (ուժը կորցրել է 17.10.2022 թվականին) 27-րդ հոդվածի համաձայն՝ մաքսային ներկայացուցիչը հայտարարատուի կամ նրա լիազորած անձի հանձնարարությամբ և նրա անունից Միության մաքսային օրենսդրությամբ սահմանված մաքսային գործառնություններ իրականացնող՝ Միության մաքսային օրենսգրքի 12-րդ հոդվածով սահմանված իրավաբանական անձն է: Մաքսային ներկայացուցչի և հայտարարատուի կամ նրա լիազորած անձի միջև հարաբերությունները կարգավորվում են նրանց միջև կնքված պայմանագրերով: Նույն օրենքի 30-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ մաքսային ներկայացուցչի անունից մաքսային ձևակերպումներ կարող է իրականացնել միայն մաքսային ներկայացուցչի հետ աշխատանքային կամ քաղաքացիաիրավական պայմանագրային հարաբերությունների մեջ գտնվող կամ նրա լիազորած՝ կոմիտեի սահմանած կարգով մաքսային ձևակերպումների մասնագետի որակավորում ստացած Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացին:

Վերը նշված նորմերի հիման վրա Վճռաբեկ դատարանն արձանագրում է, որ ՀՀ մաքսային սահմանով տեղափոխվող ապրանքների հայտարարագրումը, այսինքն՝ մաքսային հայտարարագրում ապրանքների վերաբերյալ տեղեկությունների և ապրանքների բացթողման համար անհրաժեշտ այլ տեղեկությունների նշումը կատարվում է կամ հայտարարատուի կողմից անձամբ, կամ վերջինիս հետ պայմանագրային հիմքի վրա ձևավորվող հարաբերությունների մեջ գտնվող մաքսային ներկայացուցչի կողմից, որն իրավաբանական անձ է, և որի համար պատասխանատվություն Օրենսգրքի 203-րդ հոդվածով նախատեսված արարքների համար օրենսդրությամբ սահմանված չէ: Հայտարարագրելիս մաքսային ներկայացուցիչն ունի նույն իրավունքները, ինչ Եվրասիական տնտեսական միության մաքսային օրենսգրքի 84-րդ հոդվածով վերապահված է հայտարարատուին:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը, անդրադառնալով Օրենսգրքի 203-րդ հոդվածով նախատեսված արարքի համար պատասխանատվության ենթակա սուբյեկտային կազմին, արձանագրել է, որ «(...) Հայաստանի Հանրապետության մաքսային սահմանով տեղափոխվող ապրանքները և տրանսպորտային միջոցները չհայտարարագրելու կամ հայտարարագրման ժամանակ ոչ ճշգրիտ տեղեկություններ նշելու համար հայտարարատուին և(կամ) մաքսային ներկայացուցիչ իրավաբանական անձի

աշխատակցին վարչական պատասխանատվության սուբյեկտ դիտարկելու համար նախևառաջ պետք է պարզվի վերոգրյալ արարքում վերջիններիս **մեղավորությունը**, քանի որ օրենսդիրը նաև դրանով է պայմանավորել անձին վարչական պատասխանատվության ենթարկելու իրավական հնարավորությունը, ուստի հայտարարատուն և(կամ) մաքսային ներկայացուցիչ իրավաբանական անձի աշխատակիցը կարող է վարչական պատասխանատվության սուբյեկտ հանդիսանալ և նրա նկատմամբ Հայաստանի Հանրապետության մաքսային սահմանով տեղափոխվող ապրանքները և տրանսպորտային միջոցները չհայտարարագրելու կամ հայտարարագրման ժամանակ ոչ ճշգրիտ տեղեկություններ նշելու համար վարչական պատասխանատվություն կիրառվի այն պարագայում, եթե հաստատվի կատարված արարքում հայտարարատուի և(կամ) մաքսային ներկայացուցիչ իրավաբանական անձի աշխատակցի մեղավորությունը:» (տե՛ս, Արտակ Նասիբյանն ընդդեմ ՀՀ պետական եկամուտների կոմիտեի թիվ ՎԴ/4748/05/19 վարչական գործով ՀՀ վճռաբեկ դատարանի 12.10.2022 թվականի որոշումը):

Վերահաստատելով նշված դիրքորոշումը Վճռաբեկ դատարանն արձանագրում է, որ Օրենսգրքի 203-րդ հոդվածով նախատեսված արարքների համար պատասխանատվության սուբյեկտ կարող է հանդիսանալ ինչպես հայտարարատուի անունից հայտարարագրումը կատարած մաքսային ներկայացուցչի աշխատակիցը, այնպես էլ հայտարարատուն (իրավաբանական անձ հայտարարատուի պարագայում՝ ըստ Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 14-րդ հոդվածի՝ համապատասխան պաշտոնատար անձը), որպիսի պայմաններում յուրաքանչյուր կոնկրետ դեպքում «անձնական պատասխանատվության» և «ըստ մեղքի պատասխանատվության» սկզբունքներին համապատասխան վարչական պատասխանատվության վարույթն իրականացնող վարչական մարմնի խնդիրն է պարզել՝ Օրենսգրքի 203-րդ հոդվածով նախատեսված արարքն ում մեղքով է կատարվել՝ հայտարարագիրը լրացրած մաքսային ներկայացուցչի աշխատակցի, թե հայտարարատուի: Մասնավորապես, հարկ է պարզել, արդյո՞ք հայտարարագրման ժամանակ ոչ ճշգրիտ տեղեկություններ նշելը հայտարարատուի կողմից մաքսային ներկայացուցչին անվավեր, այդ թվում՝ կեղծ և (կամ) ակնհայտ ոչ հավաստի (սուտ) տեղեկություններ պարունակող փաստաթղթեր ներկայացնելու արդյունք է, որպիսի վարքագծի համար պատասխանատվության սուբյեկտը, ըստ Եվրասիական տնտեսական միության մաքսային օրենսգրքի 84-րդ հոդվածի 3-րդ կետի, հայտարարատուն է: Հարկ է պարզել նաև՝ արդյո՞ք հայտարարագրման ժամանակ ոչ ճշգրիտ տեղեկություններ նշելը մաքսային ներկայացուցչի աշխատակցի կողմից օրենսդրությամբ և հայտարարատուի ու մաքսային ներկայացուցչի միջև կնքված պայմանագրով սահմանված պարտականությունների ոչ պատշաճ կատարման արդյունք է:

Վերոհիշյալի հիման վրա Վճռաբեկ դատարանն արձանագրում է, որ վարչական պատասխանատվության վարույթն իրականացնող վարչական մարմինը բավարար ապացույցների համակցությամբ պետք է հիմնավորի պատասխանատվության ենթարկվող՝ մաքսային ներկայացուցչի աշխատակցի մեղքի (դիտավորությամբ կամ անզգուշությամբ) առկայությունը, իսկ վարչական պատասխանատվության վարույթի

նկատմամբ դատական վերահսկողության շրջանակներում դատարանի խնդիրն է պարզել՝ արդյո՞ք վարչական մարմինը բավարար ապացույցների համակցությամբ հիմնավորել է պատասխանատվության ենթարկվող անձի մեղքի առկայությունը:

Վճռաբեկ դատարանի իրավական դիրքորոշման կիրառումը սույն գործի փաստերի նկատմամբ.

Դիմելով դատարան՝ Մերի Թևոսյանը պահանջել է անվավեր ճանաչել Կոմիտեի 20.04.2020 թվականի թիվ 63 որոշումը:

Դատարանը 18.03.2021 թվականի վճռով հայցը մերժել է՝ հետևյալ պատճառաբանությամբ. «(...) Դատարանն արձանագրում է, որ վեճի առարկա հայտարարագրերը լրացվել են Մերի Հմայակի Թևոսյանի կողմից (անվիճելի փաստ), հետևաբար, հայցվորը կարող է հանդիսանալ ՀՀ մաքսային օրենսգրքի 203-րդ հոդվածի 1-ին մասով նախատեսված արարքի համար պատասխանատու սուբյեկտ: (...): Ինչ վերաբերում է մեղքի բացակայության վերաբերյալ հայցվորի փաստարկներին, ապա Դատարանը դրանք անհիմն է համարում՝ հետևյալ պատճառաբանությամբ: Տվյալ դեպքում ընդրված է եղել «Ապրանքների և տրանսպորտային միջոցների բացթողում՝ առանց ստուգման» մաքսային հսկողության ընթացակարգը («Կանաչ ուղի») (անվիճելի փաստ), որի ժամանակ, ՀՀ կառավարության 03.10.2019 թվականի թիվ 1327-Ն որոշմամբ հաստատված մեթոդիկայի 6-րդ և 9-րդ կետերով սահմանված իրավակարգավորումների համաձայն, մաքսային ձևակերպումներ իրականացնող պաշտոնատար անձը, որպես կանոն, ապրանքների զննում չի իրականացնում (...): Իսկ սույն գործի քննությամբ ձեռք չեն բերվել ապացույցներ վեճի առարկա ապրանքները մաքսային մարմնի կողմից վերոնշյալ ընթացակարգի համաձայն զննելու վերաբերյալ: Հետևաբար, հայցվորի մոտ չէր կարող ձևավորվել համոզմունք, որ ապրանքները հայտարարագրվել են ճիշտ ծածկագրով:

Նման պայմաններում անհիմն են նաև հայցվորի փաստարկներն այն մասին, որ վարչական վարույթը Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 247-րդ հոդվածի 7-րդ մասի հիման վրա ենթակա է եղել կարճման, քանի որ նույն օրենսգրքի 37-րդ հոդվածի երրորդ պարբերությամբ սահմանված երկամսյա ժամկետը ենթակա է եղել հաշվարկման 25.02.2020 թվականից:(...) Դատարանն արձանագրում է, որ վիճարկվող որոշումը համապատասխանում է ՀՀ մաքսային օրենսգրքի 221-րդ հոդվածի 2-րդ մասով սահմանված պահանջներին (...):

(...) Դատարանն արձանագրում է, որ «Իմպլանտարմ» ՍՊԸ-ի անվամբ Հայաստանի Հանրապետության տարածք ներմուծված ապրանքի համար ներկայացված հայտարարագրերում ապրանքի ծածկագրի վերաբերյալ ճշգրիտ տեղեկություններ նշելու պարտավորությունը կրել է մաքսային հայտարարագիր ներկայացրած (լրացրած) անձը՝ Մերի Հմայակի Թևոսյանը, ով կարող էր օգտվել մաքսային օրենսդրությամբ իրեն վերապահված իրավունքներից՝ պարզելու համար՝ արդյոք իր տիրապետության ներքո գտնվող փաստաթղթերում ճիշտ է նշված ապրանքի ծածկագիրը, թե՛ ոչ, և եթե ծածկագիրը սխալ է, ապա պարզել, թե՛ ԱՏԳ ԱԱ ինչ ծածկագրով պետք է հայտարարագրվեին ներմուծված ապրանքները: (...)»:

Վերաքննիչ դատարանի 18.11.2022 թվականի որոշմամբ Մերի Թևոսյանի վերաքննիչ բողոքը բավարարվել է՝ Դատարանի 18.03.2021 թվականի վճիռը բեկանվել և փոփոխվել է՝ հայցը բավարարվել է՝ հետևյալ պատճառաբանությամբ. «(...) տվյալ դեպքում կատարված իրավախախտման սուբյեկտ է հանդիսանում «ԻՄՊԼԱՆՏԱՐՄ» ՍՊ ընկերության կառավարման կամ իրավաբանական անձի տվյալ գործառույթի համար պատասխանատու պաշտոնատար անձը, որը սույն դեպքում հանդիսանում է հիշյալ ընկերության գործադիր մարմնի ղեկավարը, և, ըստ դրա՝ կատարված վարչական իրավախախտման համար պատասխանատվության է ենթակա վերջինս:

(...)Վերաքննիչ դատարանը եզրահանգում է, որ 08.01.2020 թվականի թիվ 05100011/080120/0000112 և թիվ 05100011/080120/0000119 ապրանքների հայտարարագրերով հայտարարատուն «Իմպլանտարմ» ՍՊ ընկերությունն է, իսկ որպես հայտարարագիր ներկայացնող՝ հանդես է եկել Մերի Թևոսյանը, ով գործել է հայտարարատու՝ «Իմպլանտարմ» ՍՊ ընկերության անունից: Տվյալ դեպքում վարչական մարմինը քննարկվող ապրանքների հայտարարագրերում ապրանքների դասակարգման սխալ տվյալներ նշելու արարքի առթիվ վարչական պատասխանատվության է ենթարկել հայտարարագիր ներկայացնող՝ հայտարարատուի անունից հանդես եկող իրավաբանական անձի աշխատակից ֆիզիկական անձին՝ որևէ կերպ չանդրադառնալով ՀՀ մաքսային օրենսգրքի 203-րդ հոդվածով տրված արարքի համար պատասխանատվության ենթակա սուբյեկտի որոշման հարցը, հետևաբար քննարկվող հանգամանքներում ՀՀ մաքսային օրենսգրքի 203-րդ հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ պարբերությամբ նկարագրված արարքի առնչությամբ Մերի Թևոսյանին պատասխանատվության սուբյեկտ ընտրելով՝ վարչական մարմինը գործել է ոչ իրավաչափ:

Միևնույն ժամանակ, Վերաքննիչ դատարանը գտնում է, որ Մերի Թևոսյանի կողմից ենթադրյալ իրավախախտում կատարված լինելու փաստը հաստատված չլինելու պայմաններում վիճարկվող որոշման անվավերության՝ Հայցվորի կողմից վկայակոչված այլ հիմքերին անդրադառնալու անհրաժեշտությունը բացակայում է: (...):»:

Վերոգրյալ իրավական դիրքորոշումների լույսի ներքո անդրադառնալով սույն վարչական գործի փաստերին և Վերաքննիչ դատարանի պատճառաբանությունների հիմնավորվածությանը՝ Վճռաբեկ դատարանն արձանագրում է հետևյալը.

Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ Կոմիտեի իրավաբանական վարչության պետի 20.04.2020 թվականի «Վարչական տույժ նշանակելու մասին» թիվ 63 որոշման համաձայն՝ գործի նյութերով պարզվել է, որ «Իմպլանտարմ» ՍՊ ընկերության անվամբ 08.01.2020 թվականի թիվ 05100011/080120/0000112 և 08.01.2020 թվականի թիվ 05100011/080120/0000119 Ա/Հ-ներով ՀՀ տարածք են ներմուծվել «ոսկորների մատրիքսային ատամնաբուժական իմպլանտներ» THE Graft և «ոսկորների վերակառուցման ատամնաբուժական իմպլանտներ» ապրանքատեսակները, որոնք մաքսային ձևակերպումների մասնագետ Մերի Հմայակի Թադևոսյանը (որոշման մեջ նշված են Մերի Թևոսյանի անձնական տվյալները) հայտարարագրել է ոչ ճշգրիտ ԵԱՏՄ ԱՏԳ ԱԱ 9021 29 000 00 ծածկագրով, ինչի հետևանքով առաջացել են 4.165.109 ՀՀ դրամի չափով պակաս հաշվարկված մաքսային վճարներ, այսինքն՝ Մ. Թադևոսյանը թույլ է տվել ՀՀ մաքսային օրենսգրքի 203-րդ հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ պարբերությամբ

Նախատեսված մաքսային կանոնների խախտում, ինչը հիմնավորվում է Կոմիտեի մաքսային հսկողության վարչության 24.02.2020 թվականի թիվ ԱԴՌ-20-000007 որոշմամբ, Կոմիտեի հետբացթողումային հսկողության վարչության 25.02.2020 թվականի թիվ 0007-Ա կամերալ մաքսային ստուգման ակտով, Կոմիտեի մաքսային հսկողության վարչության 03.04.2020 թվականի թիվ Ն/8-2/50965-2020 պատասխան գրությամբ, 08.01.2020 թվականի թիվ 05100011/080120/0000112 և 08.01.2020 թվականի թիվ 05100011/080120/0000119 Ա/Հ-ներով: Նույն որոշմամբ մաքսային ձևակերպումների մասնագետ Մերի Հմայակի Թադևոսյանը ճանաչվել է զանցառու ՀՀ մաքսային օրենսգրքի 203-րդ հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ պարբերությամբ և տուգանվել է պակաս հաշվարկված մաքսային վճարների 50 տոկոսի չափով՝ 2.082.554 ՀՀ դրամ:

Դատարանի դիրքորոշման համաձայն՝ Մերի Թևոսյանը՝ որպես մաքսային ներկայացուցչի աշխատակից, հանդիսանում է Օրենսգրքի 203-րդ հոդվածով նախատեսված զանցակազմի սուբյեկտ: Ըստ այդմ՝ Դատարանը քննարկելով Մերի Թևոսյանի արարքում մեղքի առկայության (բացակայության) հարցը, մեղքի առկայությունը հիմնավորված է համարել՝ մերժելով հայցը:

Վերաքննիչ դատարանը, հակառակ Դատարանի դիրքորոշմանը, գտել է, որ Օրենսգրքի 203-րդ հոդվածով նախատեսված սուբյեկտ է հանդիսանում հայտարարատու իրավաբանական անձի համապատասխան պաշտոնատար անձը՝ բացառելով հայտարարագիրը ներկայացրած իրավաբանական անձի աշխատակցի նշված զանցակազմի սուբյեկտ հանդիսանալու իրավական հնարավորությունը:

Նման պայմաններում, հիմք ընդունելով վերը նշված դիրքորոշումները և դրանք համադրելով սույն գործի փաստական հանգամանքների հետ՝ Վճռաբեկ դատարանն արձանագրում է, որ Վերաքննիչ դատարանի դիրքորոշումը հիմնավոր չէ, և Մերի Թևոսյանը՝ որպես հայտարարագրումը կատարած մաքսային ներկայացուցչի աշխատակից, կարող է Օրենսգրքի 203-րդ հոդվածով նախատեսված արարքի համար պատասխանատվության ենթարկվել, եթե բավարար ապացույցների համակցությամբ պատասխանող վարչական մարմինը հիմնավորում է նրա արարքում մեղքի առկայությունը՝ դրսևորված դիտավորությամբ կամ անզգուշությամբ:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ վերաքննիչ բողոքի բոլոր հիմքերը քննարկման առարկա դարձնելու անհրաժեշտությունից ելնելով, պետք է իրացնել ՀՀ վարչական դատավարության օրենսգրքի 169-րդ հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ կետով նախատեսված լիազորությունը և սույն գործն ուղարկել նոր քննության ՀՀ վերաքննիչ վարչական դատարան:

5. Վճռաբեկ դատարանի պատճառաբանությունները և եզրահանգումները դատական ծախսերի բաշխման վերաբերյալ.

ՀՀ վարչական դատավարության օրենսգրքի 56-րդ հոդվածի համաձայն՝ դատական ծախսերը կազմված են պետական տուրքից և գործի քննության հետ կապված այլ ծախսերից:

ՀՀ վարչական դատավարության օրենսգրքի 60-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ կողմը, որի դեմ կայացվել է վճիռ, կամ որի բողոքը մերժվել է, կրում է Հայաստանի Հանրապետության դատական դեպարտամենտի՝ վկաներին և փորձագետներին վճարած

գումարների հատուցման պարտականությունը, ինչպես նաև մյուս կողմի կրած դատական ծախսերի հատուցման պարտականությունը այն ծավալով, ինչ ծավալով դրանք անհրաժեշտ են եղել դատական պաշտպանության իրավունքի արդյունավետ իրականացման համար:

Վճռաբեկ դատարանը, նկատի ունենալով այն, որ վճռաբեկ բողոքը ենթակա է բավարարման, իսկ գործն ուղարկվում է նոր քննության, որպիսի պարագայում դատական ծախսերի բաշխման հարցին հնարավոր չէ անդրադառնալ գործի քննության ներկա փուլում, գտնում է, որ այդ հարցը ենթակա է լուծման գործի նոր քննության ընթացքում:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ վարչական դատավարության օրենսգրքի 169-171-րդ հոդվածներով, 172-րդ հոդվածի 1-ին մասով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ վերաքննիչ վարչական դատարանի 18.11.2022 թվականի որոշումը, և գործն ուղարկել ՀՀ վերաքննիչ վարչական դատարան՝ նոր քննության:

2. Դատական ծախսերի բաշխման հարցին անդրադառնալ գործի նոր քննության ընթացքում:

3. Որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում կայացման պահից, վերջնական է և բողոքարկման ենթակա չէ:

Նախագահող _____ **Հ. ԲԵԴԵՎՅԱՆ**

Զեկուցող _____ **Լ. ՀԱԿՈՐՅԱՆ**

_____ **Ռ. ՀԱԿՈՐՅԱՆ**

_____ **Ք. ՄԿՈՅԱՆ**